

Gdański Uniwersytet Medyczny
Wydział Nauk o Zdrowiu z Oddziałem Pielęgniarstwa
i Instytutem Medycyny Morskiej i Tropikalnej

Marzena Barton

**Strategie radzenia sobie ze stresem, a poziom satysfakcji
zawodowej w pracy zmianowej pielęgniarek
północnej Polski**

Rozprawa doktorska

Promotor: dr hab. Aleksandra Gaworska-Krzemińska

Gdańsk 2016

Streszczenie

Wstęp. Wysoki poziom stresu oraz praca zmianowa mogą wpływać negatywnie na życie wielu osób w różnych obszarach funkcjonowania (takich jak życie towarzyskie, domowe, obszar snu, życie zawodowe). Szczególne znaczenie ma to w zakresie problemów ze snem, zdrowiem bio-psychospołecznym, zdolnością koncentracji uwagi, przetwarzaniem informacji i reagowania. Powyższe wpływa na jakość i bezpieczeństwo opieki, efektywność i koszty leczenia oraz potencjalne zdarzenia niepożądane. Kompleksowe podejście do powyższych zagadnień i skuteczne zapobieganie im wiążą się z wyższym poziomem satysfakcji zawodowej oraz ograniczają skalę występowania negatywnych zdarzeń medycznych. W Polsce brakuje wiarygodnych raportów na temat radzenia sobie ze stresem i oceniających poziom satysfakcji zawodowej w pracy zmianowej pielęgniarek. Brakuje też szczegółowego monitorowania skutków i stanu zachorowalności w grupie zawodowej pielęgniarek.

Cel. Celem pracy jest ocena związku pomiędzy strategiami radzenia sobie ze stresem a poziomem satysfakcji zawodowej pielęgniarek północnej Polski oraz analiza wpływu czynników indywidualnych na wybrane obszary badawcze.

Metody i materiał badań. Przeprowadzone badania oparto na metodzie sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem anonimowej techniki ankietowej. Narzędziami badawczymi były dwa wystandaryzowane kwestionariusze badające strategie radzenia sobie ze stresem i satysfakcję zawodową oraz autorska ankieta badająca system pracy i czynniki indywidualne. Badania przeprowadzono w latach 2013–2015 w grupie obejmującej 648 pielęgniarek z trzech województw północnej Polski. Analizie poddano strategie radzenia sobie ze stresem oraz poziom satysfakcji zawodowej w korelacji z systemem pracy. Poza tym oceniano wpływ czynników indywidualnych na przyjmowane strategie oraz poziom satysfakcji zawodowej wśród pielęgniarek w przyjętych obszarach badawczych. Analizę statystyczną wyników przeprowadzono z użyciem narzędzi pakietu IBM SPSS 23 oraz arkusza kalkulacyjnego Excel 2010. Za parametry istotne uznawano zmienne, dla których poziom istotności wyniósł $p = 0,05$.

Wyniki i wnioski. Uzyskane wyniki potwierdziły istotną statystycznie zależność pomiędzy strategiami radzenia sobie ze stresem a poziomem satysfakcji zawodowej w pracy zmianowej pielęgniarek. Pomiędzy pielęgniarkami pracującymi w systemie dwuzmianowym i jednozmianowym wykazano różnice pod względem rodzaju stosowanej strategii wobec

problemów występujących w życiu towarzyskim, domowym, związanych ze snem i w życiu zawodowym. Wykazano, że na związek pomiędzy strategiami radzenia sobie ze stresem a poziomem satysfakcji zawodowej wpływają czynniki indywidualne.

Słowa kluczowe: pielęgniarka, stres, strategie, pora nocna, praca zmianowa

Summary

Introduction. High stress level as well as shift work may have negative influence on many people's life in different areas of their activeness (private, professional and social). Especially according to sleep disorders, bio-psycho-social health, capability of concentration, processing of information and reaction. Before mentioned has an impact on quality and security of health care, effectiveness and costs of treatment and potential adverse incidents.

The complex approach to abovementioned matters and proper prevention is connected with higher level of professional satisfaction and limits the scale of negative medical incidents. However in Poland there is lack of sufficient reports concerning dealing with stress and professional satisfaction of nurses working on shifts.

Aim. The aim of this thesis is an evaluation of the relation between dealing with stress methods and level of the professional satisfaction of nurses from northern Poland and the analysis of the influence of the individual factors on particular research areas.

Methods and research materials. Conducted researches were based on diagnostic survey and anonymous survey. The research tools were two standardized questionnaires devoted to the strategy of dealing with stress and professional satisfaction and the survey inquiring the work system and individual factors. The researches were conducted in 2013–2015 on the group of 648 nurses from 3 districts from northern Poland. The following topics were investigated: the strategy of dealing with stress and professional satisfaction versus the work system. Moreover the influence of individual factors on the level of the satisfaction among nurses in the particular research areas was investigated. The analysis was done with IBM SPSS 23 and EXCEL 2010. A quantity that can assume any of a set of values was $p = 0.05$.

Results and conclusions. Obtained results confirmed statistically meaningful relation between the strategy of dealing with stress and professional satisfaction level of the nurses: work in the shift work system, For the nurses working in the standard system and those who works on shifts there are differences in the preferred strategies of dealing with stress in case of problems appearing in their private, professional and social life or sleep disorders. The influence of individual factors on the strategy of dealing with stress and professional satisfaction level has been proved.

Key words: nurse, stress, strategies, night-time, shift work